στάσις

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ *ΣΤΑΣΙΣ* ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΟΥ

1. Τα θεμέλια της θέσης μας για το Κυπριακό Ζήτημα

Α. Οι γενικές αρχές της μαρξιστικής-λενινιστικής θεώρησης του εθνικού ζητήματος

Οι γενικές αρχές της ομάδας *Στάσις* σε ό,τι αφορά το εθνικό ζήτημα στην Κύπρο εκπορεύονται από τις γενικές αρχές που διατύπωσε ο Β.Ι. Λένιν και το ΣΔΕΚΡ, με αφορμή το εθνικό ζήτημα στη Ρωσία κατά τις παραμονές της μεγάλης Οκτωβριανής Επανάστασης. Συνοπτικά, οι αρχές αυτές είναι:

α. Η στήριξη στον "*πιο αποφασιστικό και πιο συνεπή δημοκρατισμό σ' όλα τα σημεία του εθνικού ζητήματος*"· με άλλα λόγια, η εναντίωση σε "*κάθε εθνική καταπίεση ή ανισοτιμία*", στα προνόμια οποιασδήποτε εθνότητας απέναντι σε άλλες εντός ενός έθνους-κράτους, και, αντίστροφα, η υπεράσπιση της ισοτιμίας "*των εθνών και των γλωσσών*" που συναπαρτίζουν την κρατική οντότητα (Β.Ι. Λένιν, "Κριτικά Σημειώματα πάνω στο Εθνικό Ζήτημα", σελ. 25, 18-19). Η ομάδα *Στάσις* συμφωνεί έτσι πλήρως με τη διαπίστωση του Λένιν ότι: "*υπάρχει μια μόνο λύση του εθνικού ζητήματος, εφ όσον γενικά είναι δυνατή η λύση του στον κόσμο του καπιταλισμού, και η λύση αυτή είναι ο συνεπής δημοκρατισμός*" (ό.π., σελ. 31) στη διαχείριση των εθνοτικών, γλωσσικών, θρησκευτικών, κ.α. διαφορών εντός του όποιου έθνους-κράτους. Πεποίθησή μας, όπως και του Λένιν, είναι ότι αυτός ο δημοκρατισμός, η ισότιμη αντιμετώπιση εθνοτήτων, γλωσσών, πολιτισμών, κλπ., εντός του έθνους-κράτους, "*κάνει να ξεχωρίζουν σε κάθε έθνος* [δηλ. εθνότητα] *μόνο τα συνεπή δημοκρατικά στοιχεία (δηλαδή μόνο οι προλετάριοι) και τα ενώνει με βάση όχι την εθνικότητα, αλλά τον πόθο τους για βαθιές και σοβαρές βελτιώσεις του γενικού κρατικού καθεστώτος*" (ό.π., σελ. 33).

β. Η πεποίθηση, όπως προκύπτει από την αμέσως παραπάνω διατύπωση, ότι δεν αποτελεί εκ προοιμίου ματαιοπονία για τους μαρξιστές-λενινιστές να εντοπίζουν και κατόπιν να στηρίζουν τις προοδευτικότερες δυνατές πρακτικές λύσεις σε ένα εθνικό ζήτημα, ακόμα και εντός των συνθηκών του καπιταλισμού, που σήμερα αφορούν τη συντριπτική πλειοψηφία των χωρών του πλανήτη. Η ομάδα *Στάσις* θεωρεί θεμελιώδη και πολύτιμη ως παρακαταθήκη την παρατήρηση του Λένιν ότι οι σοσιαλιστές οφείλουν να απαιτούν "*την απελευθέρωση των καταπιεζόμενων εθνών όχι με αόριστες γενικές φράσεις, όχι με χωρίς περιεχόμενο επαγγελίες, όχι με τη μορφή 'αναβολής' του ζητήματος ως το σοσιαλισμό, αλλά με ένα καθαρό και με ακρίβεια διατυπωμένο πολιτικό πρόγραμμα, που να παίρνει ειδικά υπόψη του την υποκρισία και τη δειλία των σοσιαλιστών των εθνών που καταπιέζουν*" (Β.Ι. Λένιν, "Η σοσιαλιστική επανάσταση και το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των εθνών", σελ. 110). Θεωρούμε αναμφισβήτητο ότι το εθνικό ζήτημα μίας χώρας, συγκεντρώνοντας, αναπόφευκτα, το ενδιαφέρον και τις αγωνίες των πλατιών μαζών όσο και τις στοχεύσεις της αστικής τάξης, δεν είναι ένα ζήτημα το οποίο οι σοσιαλιστές

δικαιούνται απλώς να παραπέμψουν προς επίλυση σε ένα ασαφές σοσιαλιστικό "μέλλον"· οφείλουν, αντίθετα, να τοποθετηθούν με σαφήνεια, ακρίβεια και τεκμηρίωση ως προς την μορφή επίλυσης που είναι ωφελιμότερη για τις λαϊκές μάζες και την προοπτική της σοσιαλιστικής επανάστασης, πάντα σεβόμενοι την πρώτη και θεμελιώδη αρχή, αυτή του αποφασιστικού και συνεπούς δημοκρατισμού απέναντι στις εθνότητες, γλώσσες, θρησκείες, κλπ., που εμπλέκονται. Ο Λένιν έδειξε το νηφάλιο πραγματισμό του απέναντι στο ζήτημα υπερασπιζόμενος σθεναρά το (αστικό) πρότυπο της Ελβετίας ως θεμελίου λύσης του ρωσικού εθνικού ζητήματος: "*Η πείρα όμως της Ελβετίας δείχνει ότι είναι* ***δυνατή*** *και* ***πραγματοποιήθηκε*** *στην πράξη η εξασφάλιση της πιο μεγάλης (σχετικά) εθνικής ειρήνης, όταν υπάρχει συνεπής (πάλι σχετικά) δημοκρατισμός όλου του κράτους*" (Β.Ι. Λένιν, "Κριτικά Σημειώματα πάνω στο Εθνικό Ζήτημα", σελ. 32).

γ. Όπως κατέστησε απόλυτα σαφές ο Λένιν στα σχετικά με το ζήτημα γραπτά του, η οπτική για το εθνικό ζήτημα που αρμόζει σε μαρξιστές είναι σταθερά και ανυποχώρητα αυτή του **προλεταριακού διεθνισμού**: "*Το προλεταριάτο δεν μπορεί να υποστηρίξει καμία κατοχύρωση του εθνικισμού, αντίθετα υποστηρίζει κάθε τι που βοηθά το σβήσιμο των εθνικών διακρίσεων, το γκρέμισμα των εθνικών φραγμών, κάθε τι που κάνει όλο και πιο στενούς τους δεσμούς ανάμεσα στις εθνότητες, κάθε τι που οδηγεί στη συγχώνευση των εθνών*" (Β.Ι. Λένιν, "Κριτικά Σημειώματα πάνω στο Εθνικό Ζήτημα", σελ. 26).

Αυτό το γεγονός υπαγορεύει και μία πολύ συγκεκριμένη αντίληψη του ευκταίου και του επιδιώξιμου σε κάθε περίπτωση όπου παραμένει ανεπίλυτο το εθνικό ζήτημα μιας χώρας: "*ο καπιταλισμός απαιτεί για την ανάπτυξή του όσο το δυνατό πιο μεγάλα και όσο το δυνατό πιο συγκεντρωτικά κράτη. Στην περίπτωση που οι υπόλοιποι όροι θα είναι ίσοι, το συνειδητό προλεταριάτο θα υποστηρίζει πάντα ένα πιο μεγάλο κράτος. Θα πολεμά πάντα το μεσαιωνικό τοπικισμό και θα χαιρετίζει πάντα την όσο το δυνατό πιο στενή οικονομική ένωση μεγάλων εδαφών, όπου μπορεί να αναπτυχθεί η πάλη του προλεταριάτου ενάντια στην αστική τάξη*" (ό.π., σελ. 36). Η ένωση, με όρους **δημοκρατικού** συγκεντρωτισμού, όπως υπογραμμίζει ο Λένιν, διαφορετικών εθνοτήτων, θρησκειών, γλωσσών κλπ μέσα σε ένα κράτος αποτελεί λοιπόν "*τεράστιο ιστορικό βήμα από το μεσαιωνικό κατατεμαχισμό προς τη μελλοντική σοσιαλιστική ενότητα*" (ό.π., σελ. 37), διότι ενώνοντας την (καπιταλιστική) οικονομική δραστηριότητα διαφορετικών κοινοτήτων, ενώνει επίσης το πεδίο της ταξικής σύγκρουσης, σπάει τους κληρονομημένους από το παρελθόν φραγμούς που χώριζαν τόσο τους καπιταλιστές, από τη μία πλευρά, όσο και την εργατική τάξη, από την άλλη.

Εννοείται, φυσικά, ότι τούτη η διαδικασία δεν προχωρά ανενόχλητη από τις προσπάθειες των αντιδραστικότερων και οπισθοδρομικότερων αστικών στρωμάτων να συγκρατήσουν πρότερα ειδικά προνόμιά τους ενισχύοντας με διάφορους τρόπους τους εθνοτικούς, θρησκευτικούς κ.α. διαχωρισμούς. Εννοείται, επίσης, ότι η αστική τάξη **στο σύνολό της**, εάν νιώσει απειλημένη από ένα ρωμαλέο και αποφασιστικό εργατικό κίνημα, είναι νομοτελειακά αναγκασμένη να προάγει κάθε είδους κάθετες διαιρέσεις, περιλαμβανομένων δυνητικά των εθνοτικών ή θρησκευτικών, γλωσσικών, κ.α. διαφορών εντός της εργατικής τάξης. Ο κίνδυνος αυτός όμως είναι πάντοτε υπαρκτός σε όλα τα έθνη και δεν αναιρεί το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανένας δρόμος *μπροστά*, προς τη σοσιαλιστική επανάσταση, χωρίς τη συντριβή του σωβινισμού, των φυλετικών και εθνοτικών προκαταλήψεων, του μεγαλοϊδεατισμού και των απομειναριών της περιτοίχησης δήθεν "επιούσιων" και ξεχωριστών λαών και πεπρωμένων, χωρίς τη σταδιακή ισοπέδωση όλων εκείνων των διαχωρισμών που διασπούν το προλεταριάτο και το αποσπούν από την αντίληψη

της διαχωριστικής εκείνης γραμμής που κρίνει, ουσιαστικά, τον χαρακτήρα της κοινωνίας ως ταξικής και βασισμένης στην καταπίεση και εκμετάλλευση της πλειοψηφίας από μία μειοψηφία. Είναι διαφορετικό πράγμα η ανάγκη διαρκούς επαγρύπνησης απέναντι στην αποδεδειγμένη ικανότητα της αστικής τάξης να καταφεύγει σε κάθε είδους δολοπλοκίες για να διατηρήσει την εξουσία της, από τη φοβική και ουσιαστικά αντιδραστική αντιμετώπιση αυτού που ο Λένιν περιγράφει ως "*παγκόσμια ιστορική τάση του καπιταλισμού να σπάζει τους εθνικούς φραγμούς, να σβήνει τις εθνικές διαφορές και να* ***αφομοιώνει*** *τα έθνη, τάση που* […] *αποτελεί έναν από τους ισχυρότερους κινητήρες που μετατρέπουν τον καπιταλισμό σε σοσιαλισμό*" (ό.π., σελ. 18).

δ. Η ομάδα *Στάσις* αναγνωρίζει, μαζί με τον Λένιν, το αδύνατο της απόσπασης του εθνικού ζητήματος από την έμπρακτη κοινωνική κυριαρχία της τάξης που το θέτει: "*Η αστική τάξη, που στην αρχή κάθε εθνικού κινήματος παρουσιάζεται φυσικά σαν ηγεμόνας (καθοδηγητής) του, ονομάζει πραχτική υπόθεση την υποστήριξη όλων των εθνικών επιδιώξεων*" (Β.Ι. Λένιν, "Για το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των εθνών", σελ. 58). Το να διακηρύττει κανείς ότι αναμένει την εποχή που το εθνικό ζήτημα θα τεθεί από την εργατική τάξη και όχι την αστική, ωσάν να ήταν η πρώτη που εκπροσωπεί τις κυρίαρχες ιδέες εντός της αστικής κοινωνίας, είναι πρακτική ανιστόρητη σε κάθε περίπτωση και είτε αριστερίστικα ουτοπική είτε απλώς κυνικά υποκριτική. Τεράστια διαφορά έχει όμως η πραγματιστική αναγνώριση της σύνδεσης του εθνικού ζητήματος με τις ιστορικές πρωτοβουλίες της αστικής τάξης από την παθητική αποδοχή του ρόλου "ουράς" σε αυτές τις πρωτοβουλίες. **Είναι άλλο πράγμα να στηρίζεις την αστική τάξη σε μια συγκεκριμένη κατεύθυνση που εξυπηρετεί και τους δικούς σου σκοπούς και άλλο να ταυτίζεσαι με τις δικές της επιδιώξεις και στοχεύσεις, να γίνεσαι παθητικά "ουρά" της**: "*Η πολιτική όμως του προλεταριάτου στο εθνικό ζήτημα (όπως και στα υπόλοιπα ζητήματα) υποστηρίζει απλώς την αστική τάξη σε μιαν ορισμένη κατεύθυνση, ποτέ όμως η πολιτική του δεν συμπίπτει με την πολιτική της. Η εργατική τάξη υποστηρίζει την αστική τάξη μονάχα προς το συμφέρον της εθνικής ειρήνης (που η αστική τάξη δεν μπορεί να τη δώσει ολόκληρη και που είναι πραγματοποιήσιμη μονάχα στα πλαίσια μιας* ***ολοκληρωτικής δημοκρατικοποίησης****), προς το συμφέρον της ισοτιμίας, προς το συμφέρον της δημιουργίας καλύτερων όρων για την ταξική πάλη. Γι αυτό ακριβώς οι προλετάριοι προβάλλουν ενάντια στον πρακτικισμό της αστικής τάξης μια πολιτική αρχών στο εθνικό ζήτημα, υποστηρίζοντας την αστική τάξη πάντα* ***μόνο υπό όρους***" (ό.π., σελ. 58-59).

Πώς όμως εκδηλώνεται αυτή η μερική και με αυτοτελή στόχευση συμπόρευση με τις πρωτοβουλίες της αστικής τάξης (ακριβέστερα, με τα πιο προοδευτικά, δηλαδή τα πιο ανοιχτά στην εθνική συγχώνευση και ολοκλήρωση) τμήματά της; Και για αυτό το ζήτημα ο Λένιν είναι σαφής και μας βρίσκει απόλυτα σύμφωνους. Το καθήκον του μαρξιστή απέναντι στο ζήτημα της εθνικής ανεξαρτησίας και ολοκλήρωσης, γράφει, "*βασικά έχει αρνητικό χαρακτήρα. Το προλεταριάτο* […] *δεν μπορεί να προχωρήσει στην υποστήριξη του εθνικισμού πέρα απ' αυτό το σημείο, γιατί παραπέρα αρχίζει η 'θετική' δράση της αστικής τάξης, που αποβλέπει στη στερέωση του εθνικισμού*" (Β.Λένιν, "Κριτικά Σημειώματα πάνω στο Εθνικό Ζήτημα", σελ. 25). Με άλλα λόγια, το χρέος των μαρξιστών είναι να καταπολεμήσουν την εθνική ανισοτιμία, τις διακρίσεις σε βάρος συγκεκριμένων εθνοτικών, θρησκευτικών, γλωσσικών ομάδων, την έλλειψη δημοκρατισμού και των πλατύτερων δυνατών ελευθεριών και όχι να ενισχύουν την όποια αστική τάξη στην αναγωγή της ιδέας της εθνικής ολοκλήρωσης, ενοποίησης και ανεξαρτησίας σε προγραμματικό αυτοσκοπό, ούτε να μετατρέπονται σε χορωδία των μεταφυσικών της ενασχολήσεων με το "εθνικό πεπρωμένο" ή τον περιούσιο χαρακτήρα του έθνους "της". Η

επίλυση, στην κατεύθυνση του μέγιστου εφικτού δημοκρατισμού και ισονομίας, του εθνικού ζητήματος, αποτελεί σε κάθε περίπτωση απλό (αν και ιστορικά απαραίτητο) μέσο, ποτέ στόχο και σκοπό της δράσης των σοσιαλιστών.

Στη βάση των τεσσάρων παραπάνω αρχών, θεωρούμε, η μαρξιστική-λενινιστική προσέγγιση στο εθνικό ζήτημα διαχωρίζεται κάθετα από μια σειρά άλλων προσεγγίσεων που κυριαρχούν στο πεδίο της πολιτικής ζύμωσης και αντιπαράθεσης και που μπορούν να συνοψιστούν σχηματικά σε τρεις τάσεις:

- Την τάση του αντιδραστικού σωβινισμού, για την οποία υπάρχουν ανώτερες και κατώτερες, "κυρίαρχες" και "υποτελείς" εθνότητες, γλώσσες, θρησκείες, κλπ, την τάση δηλαδή της ευθείας άρνησης των αρχών του δημοκρατισμού και της ισονομίας στη διαχείριση των πληθυσμιακών ομάδων του έθνους-κράτους, όπως και την τάση του αστικού εθνικισμού, για την οποία η ολοκλήρωση της εθνικής συγκρότησης αποτελεί τη μοναδική εφικτή και νόμιμη εκπλήρωση των επιδιώξεων των εργαζόμενων μαζών.

- Την τάση του αφηρημένου αστικού προοδευτισμού, για την οποία η εθνική ολοκλήρωση και η κατανίκηση πρότερων εθνοτικών, θρησκευτικών, γλωσσικών κ.α. προλήψεων είναι συνώνυμη της εξάλειψης των κοινωνικών ανταγωνισμών εν γένει, και για την οποία είναι, κατά συνέπεια, εφικτή η κοινωνική αρμονία χωρίς τη μετατόπιση του πεδίου του ανταγωνισμού από την εθνότητα, γλώσσα, κλπ., στην κοινωνική τάξη, ωσάν να είναι εφικτή μια καπιταλιστική κοινωνία χωρίς ανταγωνιστικές αντιθέσεις και συγκρούσεις στο ένα ή στο άλλο επίπεδο (βλέπε εδώ και την διακωμώδηση τέτοιων ουτοπικών προσδοκιών από την οργανική στροφή της καπιταλιστικής και ιμπεριαλιστικής Ευρωπαϊκής Ένωσης στην αναβίωση των εθνικισμών και τοπικισμών που υποτίθεται ότι η ίδια η συγκρότησή της σηματοδοτούσε το οριστικό ξεπέρασμά τους).

- Την τάση της αφηρημένης ταξικής καθαρολογίας, για την οποία το εργατικό κίνημα δεν έχει καμία θέση στην πάλη για την επίλυση ενός εθνικού ζητήματος επειδή τα πλαίσιά του καθορίζονται από την κυρίαρχη τάξη και θα πρέπει απλώς να αναμένει την δια μαγείας επίλυσή του σε κάποια μελλοντική χρονική στιγμή, όταν θα έλθει, ανεξάρτητα από την μη παρέμβαση της εργατικής τάξης και των κομματικών της εκπροσώπων στις παρούσες συνθήκες, ο σοσιαλισμός.

ε. Η πέμπτη και τελευταία **γενική** αρχή που θεωρούμε ότι θεμελιώνεται από το πολύτιμο έργο του Λένιν πάνω στο εθνικό ζήτημα είναι ότι οι πιο πάνω γενικές αρχές είναι αναγκαία αλλά όχι ικανά εργαλεία ανάλυσης του κάθε **συγκεκριμένου** εθνικού ζητήματος· με άλλα λόγια, ότι **η μαρξιστική-λενινιστική πολιτική για το εθνικό ζήτημα οφείλει να συνδυάζει την πολιτική αρχών με τη συγκεκριμένη ανάλυση της συγκεκριμένης κατάστασης**, να διασαφηνίζει για κάθε εθνικό συγκείμενο το πώς μεταφράζονται σε συγκεκριμένες συνθήκες οι γενικές αρχές τις οποίες υπερασπίζουν οι μαρξιστές, αναλαμβάνοντας βέβαια την ευθύνη και το βάρος της σωστής εκτίμησης του συνόλου των συγκεκριμένων παραγόντων που καθορίζουν κάθε εντοπισμένη στο χώρο και το χρόνο μετάφραση των πιο πάνω γενικών αρχών: "*Απόλυτη απαίτηση της μαρξιστικής θεωρίας είναι, όταν εξετάζεται ένα οποιοδήποτε κοινωνικό πρόβλημα, να τοποθετείται μέσα σε* ***ορισμένα*** *ιστορικά πλαίσια και ύστερα, αν πρόκειται για μια χώρα (λ.χ. για το εθνικό πρόγραμμα μιας δοσμένης χώρας), να παίρνονται υπόψη οι συγκεκριμένες*

ιδιομορφίες που κάνουν αυτή τη χώρα να διαφέρει από τις άλλες μέσα στα όρια μιας και της ίδιας ιστορικής εποχής. […] *Ούτε λόγος να γίνεται ότι οι μαρξιστές μιας δοσμένης χώρας δεν μπορούν να καταπιαστούν με την επεξεργασία του εθνικού τους προγράμματος χωρίς να υπολογίσουν όλες αυτές τις γενικές ιστορικές και συγκεκριμένες κρατικές συνθήκες*" (Β.Ι. Λένιν, "Για το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των εθνών", σελ. 50-51). Περνάμε λοιπόν ευθύς αμέσως σε μια συνοπτική έκθεση αυτών ακριβώς των ιδιομορφιών, των ιδιαίτερων δηλαδή χαρακτηριστικών του "Κυπριακού Ζητήματος" με τη μορφή που δημιουργήθηκε ιστορικά και με αυτή που τίθεται σήμερα.

Β. Οι συγκεκριμένοι καθορισμοί του Κυπριακού Ζητήματος

α. Το Κυπριακό Ζήτημα δεν ξεκινά το 1974, με το ελληνικό πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή (αν και θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι ακόμα και η συμπαιγνία ανάμεσα σε αυτά τα δύο γεγονότα συχνά αποκρύπτεται σε τοποθετήσεις περί του χαρακτήρα του ζητήματος). Αυτό το οποίο συνέβη το 1974 ήταν μάλλον η αποκορύφωση και η συνεπαγόμενη στρατιωτική αποκρυστάλλωση (ως στάτους κβο) διαστάσεων που κωδικοποιήθηκαν ήδη με σαφήνεια κατά τη διάρκεια του αγώνα της ΕΟΚΑ, υπό την ηγεσία του Γεώργιου Γρίβα, για τη λεγόμενη "εθνική αυτοδιάθεση." Ακόμα και οι κατηγορίες που χρησιμοποιεί το σχετικό λήμμα της wikipedia[1] είναι αποκαλυπτικές ενός (φαινομενικού μόνο) παραδόξου, που αποτελεί και το θεμέλιο της "εθνικής ιδιαιτερότητας" της Κύπρου: η ιδεολογία της ΕΟΚΑ κωδικοποιείται ως: "Αντιϊμπεριαλισμός", "Ένωσις", "Εθνικισμός", "Αντικομμουνισμός". Πώς μπορεί άραγε ένας "αντιϊμπεριαλιστικός" αγώνας να είναι επίσης αντικομμουνιστικός, όπως αναμφισβήτητα ήταν ο αγώνας της ΕΟΚΑ; Η ιστορική αποτίμηση της πληθώρας χτυπημάτων στους αντίστοιχους στόχους επιβάλλει την αναγνώριση ότι ο αγώνας αυτός είχε μέτωπο τόσο απέναντι στην Αριστερά, κυρίως δε την κομμουνιστική Αριστερά και στις δύο μεγαλύτερες εθνοτικές κοινότητες της Κύπρου, όσο και απέναντι στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα ως τέτοια (ανεξάρτητα ιδεολογίας και βάσει εθνοτικής ταυτότητας). Το να θεωρηθεί ότι ήταν ταυτόχρονα αντιαποικιακού χαρακτήρα συνεπάγεται την αποδοχή ότι μπορεί να υπάρξει τριμέτωπος αγώνας που να μην καταλήγει στην άμεση συντριβή αυτού που τον διεξάγει. Ακόμα κι αν θεωρήσουμε, λοιπόν, ότι η ΕΟΚΑ στόχευε ταυτόχρονα, και με την ίδια ζέση, ενάντια στην αγγλική αποικιοκρατία, το αναμφισβήτητο της αντικομμουνιστικής και αντιτουρκοκυπριακής της στόχευσης μας αναγκάζει να δεχτούμε ότι το αντιαποικιοκρατικό στοιχείο δεν θα μπορούσε να είναι ο κυρίαρχος και ρυθμιστικός παράγοντας, καθώς είναι αδύνατος ένας τέτοιος αγώνας σε μια χώρα όπου προωθείται ταυτόχρονα (και δια της βίας) η εθνοτική και η ιδεολογική διαίρεση του ντόπιου πληθυσμού, ενώ αποκλείονται (και πάλι δια της βίας) τα προοδευτικότερα και δυναμικότερα οργανωμένα στοιχεία του από τη συμμετοχή. Περαιτέρω, δεν γνωρίζουμε στην ιστορία αντιαποικιακό αγώνα στερημένο από κάθε οικουμενικό πρόταγμα χειραφέτησης, πράγμα που ορθότατα είχε επισημάνει, **παρά** τη στήριξή του στην πολιτική της Ένωσης, ο ΓΓ του ΚΚΕ Νίκος Ζαχαριάδης όταν αμφισβητούσε τη γνησιότητα του αντιαποικιακού χαρακτήρα του αγώνα της ΕΟΚΑ και του ηγέτη της το 1955: "*Η ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα δεν μπορεί να σημαίνει διατήρηση ή χειροτέρεψη της υποδούλωσης των τούρκων μα απελφθέρωση και για την τουρκική μειονότητα του νησιού με βάση την πλήρη εθνική αφτονομία της. Διεκδικώντας το δικαίωμα της αφτοδιάθεσης μέχρι και αποχωρισμού για τους έλληνες δε μπορούμε να αρνηθούμε αφτό το δικαίωμα στην τουρκική μειονότητα. Αλλιώς θα χαντακώναμε και την όλη υπόθεση της απελεφθέρωσης της Κύπρου. Δεν μπορείς νάσαι λέφτερος όταν κρατάς άλλο σκλάβο που σε πολεμά να λεφτερωθεί. Αφτό διακήρυξε και ο Μεγάλος Λένιν που τις μέρες αφτές τον τιμά όλη η προοδεφτική ανθρωπότητα*" ("Ενάντια στους ιμπεριαλιστές και τους εθνοπροδότες

κυπροκάπηλους”).[2] Πρώτος παράγοντας λοιπόν καθορισμού του Κυπριακού Ζητήματος είναι **ο εκτρωματικός χαρακτήρας της εγκεκριμένης από την ντόπια και τις “μητροπολητικές” αστικές τάξεις πάλης για εθνική ανεξαρτησία**, ο οποίος αναπόφευκτα κληροδότησε στο νεοσυσταθέν κράτος του 1960 και στην ιστορική του πορεία τα κάτωθι:

- Την αποσύνδεση του αντιαποικιακού και αντιϊμπεριαλιστικού αγώνα από το αίτημα της καθολικής χειραφέτησης που χαρακτηρίζει κάθε προοδευτικό κίνημα ιστορικά, και άρα την ακύρωση ή κένωσή τους ως τέτοιου είδους αγώνων.

- Τη σύνδεση της εθνικής πάλης με τον αντικομμουνισμό

- Την αποσύνδεση της **αυτοδιάθεσης** από την **ανεξαρτησία**, καθώς τόσο η ΕΟΚΑ όσο και οι χειροκροτητές της στην Ελλάδα (περιλαμβανομένης της έκτης Πλατιάς Ολομέλειας που διέγραψε το Ζαχαριάδη) συνέδεαν την αυτοδιάθεση από την Αγγλία με την Ένωση με την (την υπαγωγή στην) Ελλάδα (ενώ αντίστοιχες τάσεις αναπτύχθηκαν και στην άλλη πολυπληθή εθνοτική κοινότητα, την τουρκοκυπριακή).

- Την ενίσχυση, κατά συνέπεια, όλων των διαλυτικών και διχοτομικών τάσεων εντός της Κύπρου εξ αρχής, δια της οργανικής ένταξης του κυπριακού εθνικισμού στην υπηρεσία των μεγαλοϊδεατικών εθνικισμών της ελληνικής και τουρκικής αστικής τάξης· ο “κυπριακός εθνικός αγώνας”, με απλά λόγια, ήταν απλώς το βολικό καμουφλάζ αλλότριων εθνικών επιδιώξεων αλυτρωτικού και επεκτατικού χαρακτήρα.

- Την ενίσχυση, δια της αποδυνάμωσης της ενότητας και γνησιότητας της αντιαποικιακής πάλης, του μακροπρόθεσμου ρυθμιστικού ρόλου τόσο του αποικιοκράτη (Ηνωμένο Βασίλειο), όσο και των νατοϊκών, από το 1952, διωκτικά αντικομμουνιστικών και αυταρχικού χαρακτήρα “τοποτηρητών” που ακούνε στο όνομα ελληνική και τουρκική αστική τάξη. Κάπως έτσι, το “Κυπριακό Ζήτημα” κατέληξε να είναι ζήτημα δύο διαπλεκόμενων ζευγών εξωκυπριακών ανταγωνισμών: αυτόν μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, και αυτόν (πιο κεκαλυμμένα αλλά όχι λιγότερο σημαντικά) μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου και ΗΠΑ (μιας και η Κύπρος αποτελεί ένα από τα τελευταία προπύργια επιρροής της πάλαι ποτέ κραταιάς Βρετανίας σε μια γεωγραφική περιοχή που πέρασε, μετά τη δεκαετία του 1950, στο σταδιακό έλεγχο του διάδοχου ιμπεριαλιστικού ηγεμόνα, των ΗΠΑ). Όπως συμβαίνει σε τέτοιες περιπτώσεις, και όπως συνέβαινε ήδη στην εποχή που ο Λένιν στηλίτευε το σωβινισμό, ο “αντιϊμπεριαλισμός” γίνεται μέσο ενδο-ιμπεριαλιστικής πολεμικής, καθώς κάθε “παίχτης” (περιλαμβανομένων, όπως έδειξε ο Λένιν, αρκετών από τους “σοσιαλιστές” της εκάστοτε ιμπεριαλιστικής χώρας) εντοπίζει τον “ιμπεριαλισμό” στους αντιπάλους του, ποτέ στις στοχεύσεις της δικής του δράσης.

β. Ο δεύτερος παράγοντας του καθορισμού του Κυπριακού Ζητήματος αναδύεται, εφόσον εστιάσουμε στην ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας, ήδη από την εποχή των διακοινοτικών ταραχών της περιόδου 1963-64 και περνά σε ένα στάδιο κλιμάκωσης μετά το πραξικόπημα της ελληνικής δικτατορίας και την εισβολή της Τουρκίας το 1974: πρόκειται για τον σταδιακό εκτοπισμό κυρίως του τουρκοκυπριακού πληθυσμού από τη χώρα. Βεβαίως, η μετανάστευση των Τουρκοκυπρίων είχε ξεκινήσει πολύ νωρίτερα, κατά τη διάρκεια της εκχώρησης της Κύπρου από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στην Μεγάλη Βρετανία, και συνεχίστηκε με ιδιαίτερη ένταση στην περίοδο του Α Παγκοσμίου Πολέμου. Σε αυτό όμως το ρεύμα

μετανάστευσης προστέθηκε αυτό που ανέκυψε σε σημαντικό βαθμό εξαιτίας της δράσης της ΕΟΚΑ και του ενδεχομένου της Ένωσης με την Ελλάδα κατά τη δεκαετία του 1950, καθώς και η εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση που προκάλεσαν οι ταραχές του 1963-64. Μετά το 1974, το ζήτημα μπήκε σε νέα φάση επιδείνωσης για την παρουσία των Τουρκοκυπρίων λόγω της οικονομικής απομόνωσης του βορρά και της υιοθέτησης, από την πλευρά της Τουρκίας, της πολιτικής του εποικισμού (υπολογίζεται έτσι ότι 130.000 Τουρκοκύπριοι εγκατέλειψαν την ΤΔΒΚ για τη Μεγάλη Βρετανία από το 1974-5 ως σήμερα).[3] Έτσι, ενώ στην ΤΔΒΚ στην παρούσα φάση διαμένουν μεταξύ 120.000 και 150.000 Τουρκοκυπρίων, ο τουρκοκυπριακής καταγωγής πληθυσμός στην Τουρκία υπολογίζεται στις 500.000 και αυτός στο Ηνωμένο Βασίλειο σις 300.000 με 400.000[4], αποτελώντας την πλειοψηφία των τουρκόφωνων μεταναστών στο Ηνωμένο Βασίλειο[5] (περίπου το 65%). Η συνολική λοιπόν πορεία της εξέλιξης του Κυπριακού, αρκετά πριν την ανεξαρτησία και σταθερά μετά το 1960, είναι αυτή του συνειδητού εκτοπισμού των Τουρκοκυπρίων, πρώτα μέσω των ελλαδικών επεκτατικών επιδιώξεων που εξέφρασε η τρομοκρατία της ΕΟΚΑ του Γ. Γρίβα, και κατόπιν μέσω των τουρκικών επεκτατικών επιδιώξεων που εκφράζουν οι τουρκικές κυβερνήσεις, κυρίως μετά το 1974. Η σφοδρή οικονομική κρίση που χτύπησε την Ελλάδα μετά το 2010, από την άλλη πλευρά, διόγκωσε απότομα τον αριθμό των μεταναστών από την Ελλάδα στο έδαφος της κολοβής, από το 1963 και μετά, Κυπριακής Δημοκρατίας. Σύμφωνα με το ελληνικό Υπουργείο Εσωτερικών, μόνο από το 2010 ως το 2015 μετανάστευσαν στην Κύπρο 31.474 Έλληνες[6], τη στιγμή που το σύνολο του πληθυσμού στην Κυπριακή Δημοκρατία το 2011 ήταν 838.897[7] (ποσοστό δηλαδή γύρω στο 3.75% του **συνολικού** πληθυσμού της Κ.Δ με στοιχεία 2011, και 5.5% του συνολικού αριθμού των **ελληνοκυπρίων** κατά το 2014 (όταν ο αριθμός τους υπολογίζονταν σε 572.000[8] και με πτωτική τάση πληθυσμιακής μεταβολής). Όσο για τον αριθμό των Τούρκων εποίκων, αν και δεν υπάρχουν ακριβή και αξιόπιστα στοιχεία, θα πρέπει να θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι είναι κατά τι τουλάχιστο μεγαλύτερος αυτού των Τουρκοκυπρίων εντός των κατεχομένων.[9]

Συνοπτικά λοιπόν, έχουμε μια κατάσταση στην οποία:

- Ο αριθμός των Τουρκοκυπρίων εκτός Κύπρου είναι πολλαπλάσιος αυτού εντός των κατεχομένων εδαφών

- Ο αριθμός των Τούρκων εποίκων είναι μεγαλύτερος των Τουρκοκυπρίων εντός των κατεχομένων εδαφών

- Ο πληθυσμιακός συσχετισμός ελλαδιτών και ελληνοκυπρίων εντός της Κ.Δ έχει μεταβληθεί σημαντικά στην περίοδο μετά το 2010, σε βάρος των δεύτερων

Τι σημαίνουν αυτά; Σημαίνουν ότι το άλυτο στο παρόν “Κυπριακό Ζήτημα” τείνει όλο και περισσότερο να μετατραπεί σε **Ελληνο-Τουρκικό ζήτημα**, και όχι απλώς στο επίπεδο της στρατιωτικής πρώτιστα ισχύος των δύο “μητέρων πατρίδων” που αποτελούν, μαζί με το ΗΒ, τις “εγγυήτριες δυνάμεις”, αλλά στο επίπεδο της ίδιας της πληθυσμιακής σύστασης της Κύπρου. Σημαίνουν ότι εδώ και δεκαετίες, και με μια σειρά αφορμών, το ίδιο το υποκείμενο που ονομάζεται κυπριακός λαός, εξ ονόματος του οποίου μιλούν, συχνά μελοδραματικά, όλοι οι εμπλεκόμενοι, περιθωριοποιείται σταθερά ως ρυθμιστής της μοίρας της Κύπρου (ας ληφθεί εδώ υπόψει ότι μια σειρά παραγόντων που διαμόρφωσαν θετικές ή εξισορροπητικές συνθήκες για την Κύπρο—η ύπαρξη του Σοβιετικού μπλοκ, ο Αραβικός κοσμικός και αντιαποικιακός

εθνικισμός, η Συμμαχία των Αδεσμεύτων—έχουν πάψει να υφίστανται ή να παίζουν εξισορροπητικό ρόλο). Σημαίνει, κατά συνέπεια, ότι η επίλυση του εθνικού ζητήματος είναι πλέον συνώνυμη με την ίδια την ιστορική **επιβίωση** του Κύπριου ως πολιτικο-ιστορικού υποκειμένου και η μη επίλυσή του συνώνυμη με την **εξαφάνισή** του από τον ιστορικό χάρτη, με τη θέση του να εκχωρείται πλέον τελεσίδικα στα δύο έθνη-κράτη τα οποία συνδιαμόρφωσαν το Κυπριακό Ζήτημα ως Διεθνές πρόβλημα προς λύση. Αυτή η διαπίστωση μάς οδηγεί στον τρίτο καθορισμό, ο οποίος είναι, κατά την άποψή μας, ο ορατότερος στη δημόσια συζήτηση και ταυτόχρονα ο προβληματικότερος: αυτός των "ενεργειακών ανταγωνισμών".

γ. Το βασικό επιχείρημα τόσο μιας μερίδας της αστικής τάξης που επιδιώκει κάποιου είδους διευθέτηση του Κυπριακού Ζητήματος όσο και της κριτικής στην υπό διαπραγμάτευση επίλυση από μαρξιστική υποτίθεται σκοπιά αφορά στη σημασία της εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων φυσικού αερίου που εντοπίστηκαν στην ΑΟΖ της Κύπρου και τους ανταγωνισμούς που προκύπτουν στη βάση αυτής της εκμετάλλευσης. Ωστόσο, η ίδια η προφάνεια της αντιδικίας και σύγκρουσης για τον έλεγχο των ενεργειακών κοιτασμάτων και της διακόμισής τους τείνει να συσκοτίσει ορισμένα βασικά στοιχεία για τη **φύση** των ενεργειακών ανταγωνισμών σήμερα.

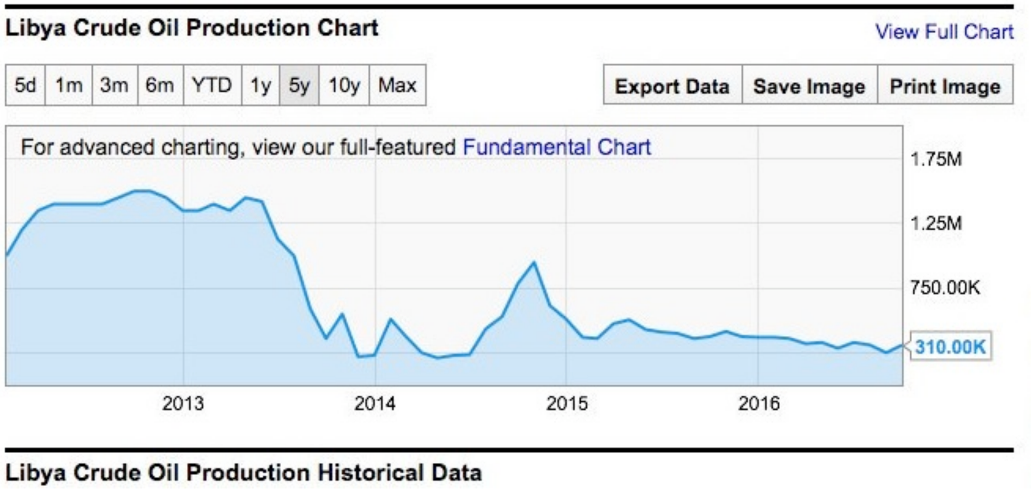
Η ενέργεια, ως γνωστό, αποτελεί σημαντικότατο εμπόρευμα για έναν βασικό και θεμελιώδη λόγο: είναι αυτό που κινεί τη βιομηχανική παραγωγή. Όταν λοιπόν γίνεται λόγος για "ενεργειακούς ανταγωνισμούς" αυτό που υποδηλώνεται σχεδόν αυτόματα είναι ότι πρόκειται για ανταγωνισμούς στα πλαίσια του ανταγωνισμού για μεγαλύτερη σε όγκο και φτηνότερη βιομηχανική παραγωγή. Προκύπτει όμως έτσι άμεσα ένα πρώτο ερώτημα: με δεδομένο ότι όλοι σχεδόν συμφωνούν ότι η πορεία της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας έχει στον ένα ή τον άλλο βαθμό ανακοπεί σε ό,τι αφορά τους αναπτυξιακούς της ρυθμούς μετά την έκρηξη της χρηματοπιστωτικής "φούσκας" το 2008, με δεδομένο ότι σε πλειάδα ισχυρών οικονομικά κρατών οι ρυθμοί ανάπτυξης έχουν μείνει παγωμένοι σε μηδενικά σχεδόν επίπεδα, με δεδομένο ότι η κρίση έχει δημιουργήσει σταθερές τάσεις **υποκατανάλωσης** σε σειρά χωρών, λιμνάζοντα υπερσυσσωρευμένα κεφάλαια και συρρίκνωση της αγοράς, για ποιο λόγο να υπάρχουν ανταγωνισμοί που αποσκοπούν εξ ορισμού σε **περισσότερη** βιομηχανική παραγωγή;

Θα ανέμενε κανείς, περαιτέρω, ότι εφόσον έχουν οξυνθεί οι ενεργειακοί ανταγωνισμοί, εφόσον δηλαδή έχει οξυνθεί η διαπάλη μεταξύ κρατών για την εκμετάλλευση και διακίνηση των ενεργειακών πηγών, η τιμή της ενέργειας θα είχε αυξηθεί αντίστοιχα. Όμως τα στοιχεία του OPEC[10] για την τιμή του ακατέργαστου πετρελαίου δείχνουν πτώση από τα 107.46 δολάρια το βαρέλι το 2011 σε λιγότερο από το μισό, 40.68 μόλις δολάρια το βαρέλι το 2016. Όπως εύλογα παρατηρεί το CNN Money, και με αφορμή την οικονομική κατάρρευση της Βενεζουέλα, που είναι ένα από τα μεγάλα οικονομικά θύματα της κάθετης πτώσης στην τιμή του πετρελαίου (Ρωσία και Σαουδική Αραβία αντιμετώπισαν επίσης σημαντικότατες οικονομικές συνέπειες από την τάση της περιόδου), "ο βασικός λόγος για τις τόσο χαμηλές τιμές είναι ότι υπάρχει **υπερβολικά πολύ** διαθέσιμο πετρέλαιο παγκόσμια".[11]

Στην περίοδο μετά το ξέσπασμα της παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης, τέλος, ανέκυψαν τρία βασικά μέτωπα ιμπεριαλιστικής παρέμβασης, όλα σε χώρες πλούσιες σε ενεργειακά κοιτάσματα ή/και σε υποδομές διακομιδής ενέργειας σε άλλες χώρες: Λιβύη, Ουκρανία, Συρία. Θα ανέμενε κανείς ότι, εφόσον οι "ενεργειακοί ανταγωνισμοί" αφορούν ποιος θα εκμεταλλευτεί **περισσότερο** τα ενεργειακά κοιτάσματα για να **αυξήσει** την παραγωγή του, το αίμα που χύθηκε

σε αυτές τις τρεις χώρες θα μεταφραζόταν σε αύξηση της παραγωγής ενέργειας. Ας δούμε τα σχετικά στοιχεία:

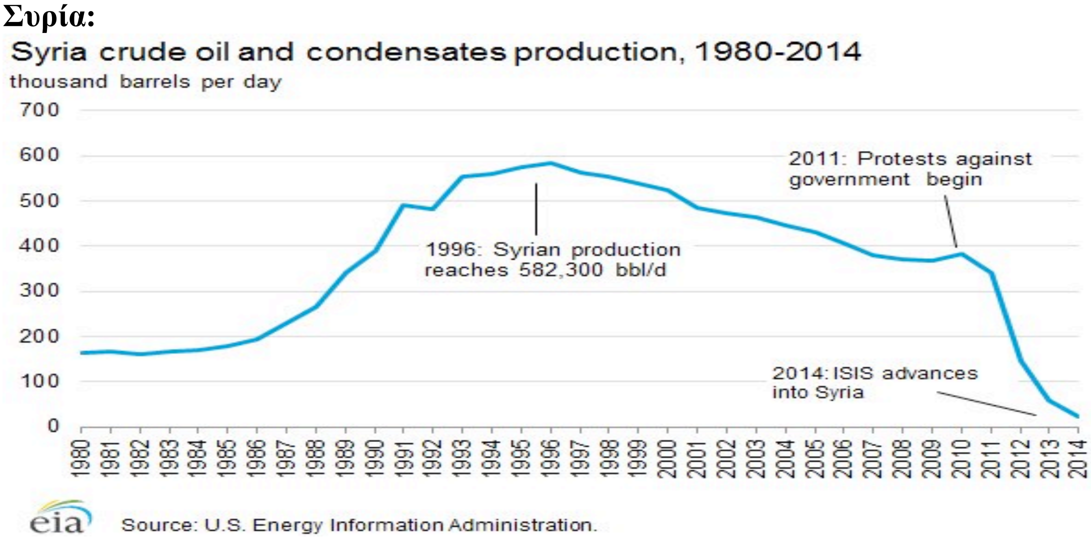
Λιβύη:

Ουκρανία:

Συρία:

Αναμφισβήτητα, η περίοδος την οποία διανύουμε μετά το 2008 έχει δει μια σειρά μεγαλεπίβολων σχεδίων για την εκμετάλλευση και διακομιδή ενεργειακών κοιτασμάτων· αλλά εξίσου αναμφισβήτητα, κανένα από αυτά δεν έχει περάσει στο στάδιο της υλοποίησης. Αναμφισβήτητα, επίσης, η ίδια περίοδος στιγματίζεται από πολεμικές και ιμπεριαλιστικού χαρακτήρα συγκρούσεις· αλλά εξίσου αναμφισβήτητα, καμία από αυτές δεν έχει οδηγήσει είτε σε ένταση της εκμετάλλευσης πλουτοπαραγωγικών πηγών ούτε σε κάποια σαφή κατεύθυνση στον παγκόσμιο συσχετισμό: παρά τις τεράστιες καταστροφές που προκλήθηκαν κυρίως στη Συρία και δευτερευόντως στην Ουκρανία, για παράδειγμα, το γεωπολιτικό και οικονομικό τους μέλλον παραμένει ασαφές και ρευστό, καθώς όλες οι εμπλεκόμενες στις συγκρούσεις δυνάμεις κάνουν "ένα βήμα μπρος και δύο βήματα πίσω", χωρίς καμία από αυτές να μπορεί να ειπωθεί ότι έχει επιβάλλει με επιτυχία τα όποια σχέδιά της, ενώ η ίδια η κατάστασή τους σήμερα μπορεί να περιγραφεί με το παράδοξο "ούτε πόλεμος ούτε ειρήνη"[12] (παραμένει επιπρόσθετα ασαφές ποια, άλλη από μια παρατεταμένη αστάθεια και έλλειψη κατεύθυνσης, είναι η τελική κατάληξη της δυτικής επέμβασης στη Λιβύη). Επιστρέφοντας στο κυπριακό: αναμφισβήτητο είναι ότι τμήμα των αστικών τάξεων των εμπλεκομένων χωρών έκανε λόγο για τις αναπτυξιακές δυνατότητες και ευκαιρίες που θα πρόσφερε μια λύση στα δικά τους μέτρα· αναμφισβήτητο, εξίσου όμως, είναι ότι κανείς από τους εμπλεκόμενους δεν φαίνεται αποφασισμένος να "κινήσει ουρανό και γη" για να έλθει αυτή η επίλυση, ότι οι βασικοί εμπλεκόμενοι είναι "με το ένα πόδι μέσα και το ένα έξω" από τις διαπραγματεύσεις, και ότι, παρά τις πομπώδεις γενικολογίες για τον "ιμπεριαλισμό που καίγεται για λύση στο Κυπριακό ώστε να εκμεταλλευτεί τους ενεργειακούς πόρους", οι εμπλεκόμενοι παράγοντες κινούνται με την ίδια διστακτικότητα και επιφυλακτικότητα απέναντι στην προοπτική που βλέπει κανείς στις κινήσεις τους σε άλλες ζώνες διεθνούς εμπλοκής.

Αυτό που συγκρατούμε από τα παραπάνω ως ομάδα είναι δύο πράγματα:

- πρώτο, ότι έχει πολύ μεγάλη σημασία το σε **ποιο πλαίσιο** εντάσσει κανείς την έννοια "ενεργειακοί ανταγωνισμοί", πράγμα που η συντριπτική πλειοψηφία όσων χρησιμοποιούν την έννοια αποφεύγει να κάνει: είναι εντελώς διαφορετική η φύση των ενεργειακών ανταγωνισμών σε οικονομικά περιβάλλοντα αναπτυξιακής δυναμικής, φιλοδοξίας και αυτοπεποίθησης των αστικών τάξεων που εμπλέκονται, και σε περιβάλλοντα που χαρακτηρίζονται από την μακροπρόθεσμη επενδυτική ατολμία, την παρατεταμένη ύφεση, την συνολικά ανεπίλυτη ως τα τώρα αδυναμία κίνησης λιμναζόντων κεφαλαίων (ενδείξεις που παραπέμπουν σε μια καπιταλιστική κρίση **κάθε άλλο παρά κυκλική**). Στην πρώτη περίπτωση, αυτή του **φυσιολογικού στο στάδιο του φιλελεύθερου καπιταλισμού κύκλου κρίσης και ανάκαμψης**, οι συγκρούσεις αποσκοπούν στην **ηγεμόνευση** αυτού που εμπλέκεται πάνω σε ανταγωνιστές, σε "θετικό" δηλαδή στόχο· στη δεύτερη, αυτή της μακροπρόθεσμης και χωρίς σαφή προοπτική διεξόδου κρίσης, είναι αρκετά πιθανότερο να έχουν ως κύριο (και "αρνητικό") στόχο την **παρεμπόδιση** των αντιπάλων, δηλαδή να αφορούν πρώτιστα την **καταστροφή δυνητικών πλεονεκτημάτων άλλων και όχι την επιβολή μιας συγκεκριμένης αναπτυξιακής κατεύθυνσης**.

- δεύτερο, ότι το σύνολο των στοιχείων της περιόδου, όπως συνοπτικά παρουσιάστηκε πιο πάνω, δεν τεκμηριώνει ότι αυτό που εμφορείται από τους "ενεργειακούς ανταγωνισμούς" εντάσσεται στην πρώτη από αυτές τις κατευθύνσεις, και συνεπώς ότι δεν είναι καθόλου σαφές ούτε ότι οι αστικές και ιμπεριαλιστικές δυνάμεις επιδιώκουν λύση με κάθε μέσο και κόστος για να

εκμεταλλευτούν ενεργειακές δυνατότητες, ούτε ότι το πλαίσιο εντός του οποίου μπορούν να ερμηνευτούν οι επιδιώξεις και κινήσεις των εμπλεκόμενων αστικών τάξεων είναι γενικά και αφηρημένα οι “ενεργειακοί ανταγωνισμοί”.

δ. Ο τελευταίος δομικός καθορισμός που θεωρούμε σημαντικό, κυρίως στην παρούσα συγκυρία, αφορά τη ιδιαίτερα επίφοβη σύμπτωση των συνολικών πληθυσμιακών μετατοπίσεων που αναλύσαμε πιο πάνω με τις αρνητικές εξελίξεις στα εσωτερικά Ελλάδας και Τουρκίας κατά την περίοδο μετά το 2010. Πρώτον, πρώτα η Ελλάδα και σε κατοπινό στάδιο και η Τουρκία εισήλθαν σε έντονες οικονομικές κρίσεις, παρά το γεγονός ότι η αντοχή της τουρκικής οικονομίας σε μια περίοδο όπου η ελληνική καταβαραθρώθηκε άνοιξε την “ψαλίδα” ανάμεσα στις αστικές τάξεις των τοποτηρητών της Ανατολικής Μεσογείου σε όφελος της Τουρκίας. Δεύτερον, η οικονομική κρίση οδήγησε και τις δύο χώρες σε πολιτικές κρίσεις, σε ένταση του αυταρχισμού και της κρατικής καταστολής, σε περιστολή των βασικών πολιτικών και συνδικαλιστικών ελευθεριών και σε ενίσχυση των φασιστικών τάσεων. Στην παρούσα φάση λοιπόν, Ελλάδα και Τουρκία επηρεάζουν το Κυπριακό Ζήτημα ως **πολλαπλά ανασταλτικοί παράγοντες**: επειδή η ισχύς τους πάνω στην ελληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή αστική τάξη μετατρέπεται όλο και περισσότερο σε “φρένο” στην περαιτέρω ανάπτυξή τους· επειδή η στρατιωτική τους ισχύς αποκτά όλο και μεγαλύτερο βάρος για τον έλεγχό τους στις “όμορρες” αστικές τάξεις (υπό την κεκαλυμμένη και εύσχημη απειλή των “εγγυητριών ασφάλειας”)· επειδή και οι δύο αποτελούν σε βάθος χρόνου αλλά και με ιδιαίτερη ένταση μετά το 2010, εξαγωγείς νατοϊσμού, αφενός, και φασισμού αφετέρου (αρκεί η αναφορά στον πρωταγωνιστικό ρόλο της “Χρυσής Αυγής” για την ίδρυση και συγκρότηση του αδελφού ΕΛΑΜ στην Κ.Δ και στην διόγκωση της φασιστικής απειλής μέσω των λούμπεν δικτύων στήριξης του ΑΚΡ, των Γκρίζων Λύκων, κλπ. στα κατεχόμενα εδάφη). Υπό αυτό το πρίσμα, επίσης, η ανεξαρτητοποίηση, ο αποχωρισμός της κυπριακής αστικής τάξης από αυτές των “μητέρων πατρίδων” είναι σαφώς πιθανότερο να εξασφαλίσει κάποιες στοιχειώδεις ελευθερίες στα εργατικά και λαϊκά στρώματα της Κύπρου από ό,τι η διαιώνιση του υφιστάμενου στάτους κβο, που ήδη, και με αφορμή τις “πατριωτικές” συγχορδίες ετερογενών πολιτικών χώρων σε Κύπρο, Ελλάδα και Τουρκία έχει πέραν πάσης αμφιβολίας ενισχύσει το σωβινισμό, τη μισαλλοδοξία, και την απολογητική σε ιδεολογίες έμμεσης τουλάχιστον “εθνοκάθαρσης” και στις τρεις χώρες σε ό,τι αφορά το Κυπριακό. Η λεγόμενη “περιρρέουσα” που διαμορφώνεται στο νησί, ελέω, σε μεγάλο βαθμό, και της παρέμβασης των κομματικών μηχανισμών των “μητέρων πατρίδων”, “αριστερών” και “δεξιών”, είναι σκοτεινότερη και απειλητικότερη για ένα προοδευτικό και δημοκρατικό (πόσο μάλλον σοσιαλιστικό) μέλλον του κυπριακού λαού από ποτέ.

2. Οι κατευθύνσεις που θεωρούμε ζωτικές για τη μορφή επίλυσης του Κυπριακού Ζητήματος

Η πιο πάνω θεμελίωση γενικών αρχών μαρξισμού-λενινισμού πάνω στο εθνικό ζήτημα και η ανάλυση των συγκεκριμένων καθορισμών του Κυπριακού Ζητήματος οδηγεί την ομάδα *Στάσις* στα πιο κάτω:

- Πρώτο, στη θέση ότι ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η πλαισίωση της συζήτησης για την επίλυση του εθνικού ζητήματος γίνεται, όπως πάντα από την αστική τάξη, αποτελεί μαρξιστική υποχρέωση η παρέμβαση στους υφιστάμενους, υπαρκτούς όρους αυτής της συζήτησης. Με άλλα λόγια, οι μαρξιστές οφείλουν να τοποθετούνται συγκεκριμένα και με βάση τα υπαρκτά

δεδομένα, και όχι να υπεκφεύγουν καταφεύγοντας είτε σε μελλοντικές και χιλιαστικού χαρακτήρα προσδοκίες είτε σε αποκλειστικά αρνητικές και καταστροφολογικές διαπιστώσεις ότι δεν μπορεί να υπάρξει λύση όσο δεν λύνεται συνολικά το ζήτημα της εξουσίας (το να λυθεί συνολικά είναι **δική τους δουλειά**, όχι μεταφυσικά "της ιστορίας" και εξαρτάται από την ορθή τους τακτική σε κάθε ιστορική στιγμή και για κάθε πολιτικό δίλημμα).

- Δεύτερο, στη θέση ότι είναι **επί της αρχής ασύμβατη** με τον μαρξισμό-λενινισμό κάθε προσέγγιση στο κυπριακό που αποδέχεται, άμεσα ή έμμεσα, τη ντε φάκτο διχοτόμηση της κυπριακής εργατικής τάξης, τον πολιτισμικό, εθνοτικό, γλωσσικό και θρησκευτικό σωβινισμό, την άρνηση ισοτιμίας και τον μέγιστο εφικτό δημοκρατισμό στην κρατική διοίκηση. Σε αυτές τις απαράδεκτες επί της αρχής προσεγγίσεις ανήκουν και όλες ανεξαιρέτως οι προσεγγίσεις στους Τουκοκύπριους ως απλής "μειονότητας" που δεν δικαιούται τίποτε άλλο παρά περιορισμένα πολιτιστικά δικαιώματα, καθώς, βέβαια, και όλες τους οι αναπαραστάσεις ως ενσυνείδητης ή ασυνείδητης "πέμπτης φάλαγγας" του "εχθρού".

- Τρίτο, στη θέση ότι για τους πιο πάνω λόγους, **το κυπριακό κράτος είτε θα είναι δικοινοτικό** (όπως ήταν ήδη στο Σύνταγμα του 1960) **είτε δεν θα υπάρξει**, **παρά μόνο ως ένα μεταβατικό έκτρωμα προς προσάρτηση στις αντιδραστικές νατοϊκές δυνάμεις Ελλάδα και Τουρκία.**

- Τέταρτο, στη θέση ότι η απτή μορφή των εξελίξεων που υπαγορεύτηκαν από τη δράση ΕΟΚΑ, ΤΜΤ, και άλλων ακροδεξιών παρακρατικών ομάδων, τόσο κατά τη δεκαετία του 1950 όσο και κατά τις Διακοινοτικές Συγκρούσεις του 1963-64 και αργότερα, επιβάλλει ως αναγκαία μορφή του κυπριακού κράτους τη Διζωνικότητα, τουλάχιστο για μια μεταβατική περίοδο απαραίτητη για την ουσιαστική αποκατάσταση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης των εθνοτήτων και την οικοδόμηση των λαϊκών εκείνων θεσμών αλληλεγγύης και κοινού αγώνα που αποτελούν το μόνο βιώσιμο και μακροπρόθεσμο εχέγγυο συντριβής της μισαλλοδοξίας και του εθνοτικού σπαραγμού σε κάθε χώρα.

Στη βάση των τεσσάρων αυτών θέσεων, η ομάδα *Στάσις* υπογραμμίζει την κρίσιμη σημασία που έχουν—για μια ουσιώδη και βιώσιμη για τα λαϊκά στρώματα, την εργατική τάξη και τα προοδευτικά στοιχεία των μικροαστικών στρωμάτων λύση του Κυπριακού—οι πιο κάτω κατευθύνσεις διεκδίκησης του λαϊκού κινήματος και στις δύο κοινότητες:

Διακυβέρνηση:

- Θεωρούμε ως απόλυτη αναγκαιότητα για τη βιωσιμότητα και τη λειτουργικότητα του ομόσπονδου κράτους, να διασφαλιστεί όπως οι τομείς της Παιδείας, της Υγείας και των Κοινωνικών Ασφαλίσεων υπάγονται αποκλειστικά κάτω από τις αρμοδιότητες του ομόσπονδου κράτους και κατοχυρώνονται συνταγματικά.

- Να διασφαλίζεται στο μέγιστο δυνατό βαθμό η πολιτική ισότητα και αντιπροσώπευση των κοινοτήτων σε όλους τους τομείς διακυβέρνησης.

- Να διασφαλίζεται ότι θα εφαρμόζεται η εκλογή αξιωματούχων με την μορφή της διασταυρούμενης ψήφου.

- Να υπάρχει κοινό εργασιακό πλαίσιο κατοχυρωμένο από το σύνταγμα, το οποίο και θα επιβλέπεται από τις συντεχνίες.

Ασφάλεια - Εγγυήσεις:

- Καθόλα σημαντικός και απαραίτητος για την διασφάλιση της εφαρμογής της λύσης είναι ο ορισμός του πλαισίου λειτουργίας της ομόσπονδης αστυνομικής και στρατιωτικής δύναμης. Οι ομόσπονδες στρατιωτικές και αστυνομικές δυνάμεις κατά την άποψη μας θα πρέπει να είναι στελεχωμένες με ίσο αριθμό μελών από όλες τις κοινότητες και να έχουν ρητές και συνταγματικά κατοχυρωμένες αρμοδιότητες οι οποίες και θα συμπεριλαμβάνουν την μηδενική ανοχή σε οποιεσδήποτε εκφάνσεις φυλετικού, θρησκευτικού, σωβινιστικού και εθνικιστικού μίσους, καθώς επίσης και στην διασφάλιση της ασφάλειας του κράτους από οποιαδήποτε εξωτερική απειλή.

- Θεωρούμε ως μοναδική λειτουργική και πιθανά αποδεκτή μορφή εγγυήσεων την διασφάλιση εφαρμογής της ενδεχόμενης συμφωνίας επίλυσης από τα μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Οποιοδήποτε σενάριο εμπλοκής **πολυεθνικής στρατιωτικής ή αστυνομικής δύναμης** θα αποτελέσει την απαρχή της **οριστικής νατοποίησης** του νησιού.

- Θεωρούμε ως συζητήσιμο το ενδεχόμενο παραμονής μικρής στρατιωτικής δύναμης της Τουρκίας και της Ελλάδας (και υπό την αυστηρή επίβλεψη και επιτήρηση των ομόσπονδων οργάνων ασφαλείας), για αυστηρά προκαθορισμένο χρονικό διάστημα και μόνο για διασκέδαση των δικαιολογημένων ανησυχιών και ανασφαλειών των συνιστώντων κοινοτήτων κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής της λύσης.

Βρετανικές Βάσεις:

Οι βρετανικές βάσεις, ως απότοκο της αποικιοκρατίας και της διαμάχης μεταξύ ΗΠΑ και της Μεγάλης Βρετανίας, αποτελούν ένα μόρφωμα που χρησιμοποιείται για να προάγει τα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα κυρίως της ίδιας της Μεγάλης Βρετανίας, αλλά κατ' επέκταση **και** του ΝΑΤΟ στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Η ύπαρξη τους και μετά την ενδεχόμενη λύση του κυπριακού προβλήματος αποτελεί δυστυχώς δεδομένο που, με όρους ρεαλισμού, δεν είναι σε θέση να το αμφισβητήσει αυτή τη στιγμή το υφιστάμενο εργατικό κίνημα, καθώς βρίσκεται, με βασική ευθύνη τόσο του άλυτου χαρακτήρα του εθνικού ζητήματος, όσο και της συνολικής ιστορικής στάσης της κυπριακής αριστεράς, πολύ πίσω από τις απαιτήσεις συνθηκών που θα μπορούσαν να θέσουν την ύπαρξη των Βρετανικών βάσεων έμπρακτα σε αμφισβήτηση στο πλαίσιο οποιασδήποτε κοινά αποδεκτής λύσης (αν και δεν πρέπει να λησμονείται ότι ακόμα και σε περιπτώσεις όπου είχαμε επαναστατική ανατροπή, όπως στην Κούβα, εξακολουθεί να παραμένει άλυτο το ζήτημα της παραμονής ιμπεριαλιστικών βάσεων που εξασφάλισαν την ύπαρξή τους μέσω των Συνταγματικών ρυθμίσεων που συνόδευσαν την τυπική ανεξαρτητοποίηση).[13]

Ως θύμα της συμπαιγνίας της αποικιοκρατίας με την Ψυχροπολεμική δράση της ακροδεξιάς στην περιοχή, η Κύπρος κληρονόμησε στην ίδια την Συνθήκη Εγκαθίδρυσής της ως Δημοκρατίας ένα καθεστώς απαράδεκτο για σύγχρονο έθνος-κράτος, το οποίο αποτελεί όνειδος για κάθε όραμα εθνικής ανεξαρτησίας και κυριαρχίας. Κατανοούμε τις πραγματιστικές

δυσκολίες που αυτό δημιουργεί διαπραγματευτικά και δε συμμεριζόμαστε τον ανέξοδο μαξιμαλισμό απαιτήσεων· από την άλλη πλευρά, είναι αδύνατο να παραμείνεις μαρξιστής-λενινιστής και να συμφιλιωθείς παθητικά με τη διαιώνιση της αποικιοκρατίας στον 21ο αιώνα στο όνομα οποιουδήποτε πραγματισμού.

Θεωρούμε κατά συνέπεια θεμελιακό καθήκον για το λαϊκό κίνημα, πριν και μετά την λύση, τη σύσταση **ενιαίου αντιϊμπεριαλιστικού μετώπου των δύο κοινοτήτων** που θα θέτει τους άξονες και θα οριοθετεί τα τακτικά μέσα της πάλης, εντός και εκτός της Κύπρου, **ενάντια στην ύπαρξη και λειτουργία των βρετανικών βάσεων στο νησί και των οποιονδήποτε επιχειρήσεων, στο έδαφος των βρετανικών βάσεων, ενάντια σε κράτη και τους λαούς τους στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής, της Βορείου Αφρικής κλπ**.

***

Πιστοί στις αρχές του μαρξισμού – λενινισμού και στην πρόθεση μας για επίλυση του κυπριακού προβλήματος αλλά και για επανένωση του λαού μας, και απόλυτα πεπεισμένοι ότι μια ενδεχόμενη λύση με τη μορφή ΔΔΟ, παρόλες τις προβληματικές πτυχές της και ιδιαιτερότητες, θα αποτελέσει το πρώτο βήμα για την πολυπόθητη από κοινού πάλη του κυπριακού λαού, προς μια Κύπρο πραγματικά απελευθερωμένη από κάθε μορφή καταπίεσης, για μια Κύπρο πραγματικά ελεύθερη, σοσιαλιστική,

Η Ομάδα *Στάσις*

---

[1] Βλ. https://el.wikipedia.org/wiki/Εθνική_Οργάνωσις_Κυπρίων_Αγωνιστών
[2] https://parapoda.wordpress.com/2016/04/03/ν-ζαχαριάδη-ενάντια-στους-ιμπεριαλισ/
[3] https://en.wikipedia.org/wiki/Turkish_Cypriots
[4] https://en.wikipedia.org/wiki/Turkish_Cypriots
[5] https://en.wikipedia.org/wiki/Turkish_Cypriot_diaspora
[6] http://www.e-radio.gr/post/63892/h-metanasteysh-twn-ellhnwn-ta-xronia-ths-krishs-se-arithmoys
[7] https://el.wikipedia.org/wiki/Απογραφή_Πληθυσμού_2011_(Κύπρος)
[8] http://www.tanea.gr/news/politics/article/5130198/meiopshfia-o-ellhnokypriakos-plhthysmos-sthn-kypro-symfwna-me-meleth/
[9] Το Υπουργείο Εξωτερικών της Κ.Δ, σε τοποθέτησή του το 2006, υπολόγιζε τους εποίκους σε 160.000 και τους Τουρκοκύπριους σε 88.000, δηλαδή περίπου σχέση 2:1.
http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2016.nsf/mfa15_gr/mfa15_gr?OpenDocument
Σε άρθρο της εφημερίδας "Πολίτης" (2014), και σε διόρθωση του αριθμού που έδωσε το Ινστιτούτο Δημογραφικής και Μεταναστευτικής Πολιτικής Κύπρου, ο αριθμός **συνολικά** των κατοίκων της ΤΔΒΚ υπολογίζεται σε 300.000-400.000. http://politis.com.cy/article/dimo-sio-grafia-tou-kafene-kai-epikinduni
[10] www.statista.com/statistics/262858/change-in-opec-crude-oil-prices-since-1960
[11] http://money.cnn.com/2016/08/17/news/economy/venezuela-oil-prices/
[12] Βλ. Ανακοίνωση της Ομάδας Εθελοντών του Ντονμπάς Interunit: "*Υπάρχουν ακόμα καθημερινές συγκρούσεις και οι άνθρωποι εξακολουθούν να πεθαίνουν, αλλά μέρα με τη μέρα οι στρατιωτικές δραστηριότητες μειώνονται. Έχουμε μια κατάσταση «ούτε πολέμου ούτε ειρήνης» που ενδεχομένως να συνεχιστεί για αρκετά χρόνια.*"

https://solidarityantifascistukraine.wordpress.com/2017/01/23/interunit_anastellei_stratiwtikes_drasthriothtes_sto_donbass/

[13] Για το νομικά συγγενές ζήτημα της επονείδιστης παραμονής της βάσης του Γκουαντανάμο στην Κούβα, βλ. http://www.coha.org/the-guantanamo-base-a-u-s-colonial-relic-impeding-peace-with-cuba/